
Statistisk prosesskontroll tilpasset klinisk kvalitetsarbeid

ANMELDELSER

GEIR AAMODT

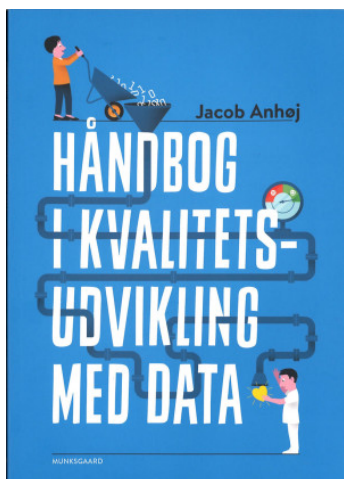
Professor, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet

Jacob Anhøj

Håndbog i kvalitetsudvikling med data

106 s., tab., ill. København: Munksgaard, 2023. Pris DKK 295

ISBN 978-87-02-39348-4

Statistisk prosesskontroll (SPC) er bruk av statistiske metoder for å overvåke og kontrollere produksjonsprosesser. Kan disse metodene benyttes innen kvalitetsarbeid i klinisk virksomhet? Overlege Jacob Anhøj svarer et klart ja på dette spørsmålet, og hans ferske bok er et innlegg i denne debatten. Pasientbehandling, sier han, er en prosess med de samme mekanismer knyttet til usikkerheter som prosesser i industrien. Kvalitetsarbeid er å overvåke denne prosessen og ta nødvendige avgjørelser hvis prosessen kommer ut av kontroll. Det er dette boka handler om.

Boka er todelt, og i den første delen er tema beskrivende statistikk og visualisering av data. Han har også et kapittel om databehandling. Dette er noe som sjelden undervises, og her fikk jeg mange gode råd. I bokas andre del introduseres vi for de grunnleggende teknikkene i statistisk prosesskontroll og hvordan disse kan anvendes i klinikken. Et eksempel på en slik teknikk er Shewharts kontrollidiagram der man overvåker en tidsserie knyttet til en prosess. Basert på hvordan prosessen har forløpt, legger man inn regler som benyttes for å varsle om prosessen har kommet ut av kontroll. I siste kapittel gir Anhøj flere eksempler fra egen virksomhet ved Rigshospitalet i København.

Kvalitetsindikator er et sentralt begrep her, og et eksempel er infeksjonsrate ved en medisinsk avdeling. Forfatteren drøfter hvordan en kvalitetsindikator velges, hvilke egenskaper den har, hvordan man visualiserer indikatoren og til slutt et utvalg regler for å anslå om prosessen er «ute av kontroll», slik at man må finne årsak til avviket. Han viser også hvordan metodene benyttes for å undersøke om kvalitetsforbedrende tiltak har positiv effekt.

De fleste kurs i medisinsk statistikk inneholder metoder som er relevante for forskning. Målet er å finne kausale sammenhenger og effekt av behandling og prosyrer. Statistisk prosesskontroll derimot er bruk av metoder for å se framover i tid og ikke nødvendigvis utføre statistiske tester. Ideen er å visualisere data og bruke diagrammer for å overvåke en prosess og undersøke om den er «ute av kontroll».

Det er ikke vanskelig å følge med i svingene når han forklarer om de ulike teknikkene og diagrammene som benyttes for å følge prosesser. Anhøjs engasjement og humør gjør boka lett å lese, og jeg tror den passer fint til fagfolk som arbeider med kvalitetsarbeid i Norge.

Publisert: 15. august 2023. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.23.0308
Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 9. februar 2026.